

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 18.

v Ljubljani, 15. septembra 1880.

Tečaj XX.

Zakaj naj se računanje na pamet dostojno goji?

(Spisal A. Vranski.)

Računski pouk je najnaravnejše in najpripravnejše sredstvo, privaditi otroke pazljivosti, zbistriti ter utrditi jim úm in razsodljivost. Po računstvu se vzbudi, vadi in izobrazí upoznanje; po računanji se otroci navadijo zdravo misliti in prav sklepati, po njem pa človek postane tudi sposoben za domače in prometno živénje —, kajti računstvo je v vseh razmerah živénja jako važen, da, neizgrešljiv faktor. — Računski pouk ima po tem takem dvojni namén: formalni ali oblikovni ter materijalni ali tvorni namén, oba dva zahtevata jednako pozornost in gojitev v národnej šoli. Ker je računstvo za živénje v obče tako preimeditne važnosti, zato naj se pa tudi vsestransko obdeluje in zlasti naj se na praktično njegovo veljavo poseben pózor imá.

Jedno glavnih vodil pri pouku je, da se pri lé-tem začenja vselej sè stvarjo. Tudi pri računskem úku je jedino pravo in ob enem naravno postopanje to, da se prične sè stvarjo, torej z „objektom“ — ter da se potem „subjektivna“ stran računstva združi sè stvarno ali objektivno... Ako bi se računanje obravnavalo le pismeno, — kakor se je to godilo večinoma njega dni, pred Pestalozzijem, pa tudi še za njim — potlej bi to ugajalo le formalnemu smotru, ki ga računstvo imá. Po takem računanji pa bi se duh otročji ne mogel dobrodejno in redoma razvijati, kajti razvil bi se le jednostranski... Računanje z golimi števili nikakor ne vsposobi otrok, da bi priučene račune vporabili tudi za dejanske potrebe: potem pa zgreši materijalen svoj namén, — in ravno ta je prav važen! Računstvo pa mora, ako hoče doseči svojo naméro, ustrezati obema smotroma, ki ju spolnjevati ima! Torej

vže zato se mora v računanji na pamet dobro vaditi: le tedaj bode računski úk res tudi praktičen, le takrat bode spolnjeval v istini pravo svojo nalogo!

Naméra računskemu pouku pa je túdi, da vsestransko vzbuja in izobrazuje duševne darí otrokove. Kakor pa zanemarjamo računanje na pamet, računski úk vže ni več popolen, torej túdi ne vsestransk, — manjka mu zdrave in umne podloge ter dostojne praktičnosti. — Čisto naravno pa je tudi, da pri pouku vporablujemo radi to, kar je v živenu važno, kar je iz živjenja vzetega, česar v živjenji potrebujemo in rabimo. Otroci vidijo domá, kako stariši merijo žito in tekočine, oni vidijo, kako računijo z novci, uteži itd. Ako torej učitelj v šoli pri računanji na vzgledih iz življenja vzetih pouk prične ter na njih poišče sè svojimi učenci pravila in zakone računarstvu, potem je gotovo le pravo zadél ter naravno in tudi pedagogično postopal. A to se dá storiti le po ustmenem, po računanji na pamet. Od „stvari“ do „znamenja“, od „vzгледа“ k zgolj pismenemu računanji: le to je prava pot!

Primerno z ustmenim se ima veršiti ob času tudi pismeno računanje. Pismeno računanje se mora vedno harmonično z ustmenim rabiti; a duša pismenemu računanji je — kakor se je dobro izrazil nek metodik — računanje na pamet. Le-tó ima nálog, da pripravlja na pismeno računanje!

Ako naj računstvo po vsem velevažen svoj smoter v národnej šoli doseže, mora se kolikor toliko gledati na dostojno gojitev računanja na pamet: tehtnih razlogov — kakor smo videli — v to je zadosti!

Najbolj večí strokovnjaki — metodiki v računstvu — ko: Diesterweg, Gruber, Hentschel, Heuser, Scholz in dr. ne mogó zadosti povdarjati važnosti, ki jo ima primerna gojitev računanja na pamet za ves vspeh v računskem úku.

C.

Dr. France Prešern.

* *
Dokler svoj jezik bo Slovan poznal,
Serce bo tvoja struna mila
Mu budila!
Leostik.

Rojen 3. dec. 1800 v Verbi, vasi duhovnije Brezniške na Gorenjskem, učil se je Fr. Ksav. Prešern najprej domá, potem v Ribnici, v Ljubljani, na Dunaju, kjer je postal l. 1828 „jezičen dohtar“; služil nekaj pri višem denarnem vradu v Ljubljani, največ pri dr. Chrobatu za spisovatelja, preselil se kot pravdosrednjik l. 1847 v Kranj, kjer je umrl 8. febr. 1849.